

OTDK-dolgozat

2025

Partiumi Keresztény Egyetem
Gazdaság és Társadalomtudományi Kar

**AZ ADÓZÁS DIGITALIZÁLÁSA: ELŐNYEI ÉS
KIHÍVÁSAI. A ROMÁN KORMÁNY KEZDEMÉNYEZÉSEI AZ
ADÓZÁS DIGITALIZÁLÁSA TERÜLETÉN.**

**DIGITISATION OF TAXATION: BENEFITS AND
CHALLENGES. INITIATIVES OF THE ROMANIAN
GOVERNMENT IN THE FIELD OF DIGITISATION OF
TAXATION.**

Kis Henrietta

Tamás Mária

Konzulens: Dr. Szász Erzsébet

Kézirat lezárásának dátuma: 2024.05.17

Tartalom

Bevezetés	1
1. A digitalizációról.....	3
2. A számvitel, pénzügyi gazdasági részleg digitalizációs folyamatainak érvényesülése	5
2.1 Felhőalapú számítástechnika	5
2.2 Mesterséges intelligencia	8
2.3 Blokklánc	10
3 Digitalizálás az Európai Unióban	11
3.1 A Digitális gazdaság és társadalom index hatása a fenttartható fejlődési mutatókra Európában	11
3.2 Az ÁFA korszerűsítése az Európai Unióban	13
3.3 A 21. századi társasági adóztatás	13
4. Románia digitalizálása	17
4.1 Az üzleti digitalizáció új korszaka az 5G technológia romániai bevezetésével.....	19
4.2 Digitális stratégiák Romániában	20
4.3 A szélessávú lefedettség	23
4.4 GovITHub program	23
4.5 E-kormányzás.....	24
4.6 Egységes ellenőrzési fájl, a SAF-T	24
4.7 RO-eFactura	25
4.8 SIPOCA 739	26
5. Következtetések és javaslatok	28
6. Hivatkozások	31

Ábrajegyzék

1. ábra: Digitalizálás jelentése	3
2. ábra: Állami intézmény terve.....	8
3. ábra: A digitális gazdaság és társadalom index (DESI) 2022-es rangsora az Európai Unióban.....	17

Bevezetés

Az adózás digitalizációja egy olyan fogalom, amin bár a hétköznapi emberek nem szoktak sokat töprengeni, mégis nagy mértékben megváltoztatja az ő életüket is. A digitalizáció az idősebb generációnak jelent nagyobb kihívást, mivel ők életük egy részét nemhogy csak digitalizáció nélkül, de internet nélkül élték le, így sokan nem látják az egésznek értelmét. Azonban a fiatalabb generáció, aki már ebbe született, teljesen természetesnek tartja, hogy online végezzen el olyan feladatokat, mint például az adó kifizetése.

Az adózási rendszer az idők során folyamatosan fejlődik a gazdasági és technológiai változások következménye ként. A digitális forradalom új kihívásokat és lehetőségeket teremtett a gazdaság számos területén, így az adózás terén is. Az információs technológia fejlődése lehetővé tette az adózási folyamatok hatékonyságának növelését, az adózók terheinek csökkentését és a bevételek pontosabb nyomon követését. Bár a gazdaság digitalizálása úgy a polgárok, mint a vállalatok számára számos előnyt jelent, ám ezzel párhuzamosan kihívások elé is állítja a meglévő adórendszereket a digitális üzleti modellek és tevékenységek minél elterjedtebb megjelenése. Emellett a digitalizáció az adóhatóságok számára új eszközöket kínál az adócsalás elleni küzdelemben, valamint az adóbeszedés automatizálásában és optimalizálásában. Az elektronikus adóbevallás, a digitális számlázás, az online adófizetés és a blokklánc technológia alkalmazása mind olyan innovációk, amelyek jelentős változásokat hoztak az adózás területén.

Dolgozatunkban a digitalizáció adózásra gyakorolt hatásait vizsgáljuk, különös tekintettel a romániai helyzetre. Áttekintést nyújtunk a digitalizáció fejlődésének főbb lépéseiről, valamint bemutatjuk azokat a technológiai megoldásokat, amelyek már ma is szerepet játszanak az adózásban. Elemezzük továbbá azokat a kihívásokat és problémákat, amik a digitalizációval járnak, valamint a jövőbeli beállításokat és irányokat, amelyek a technológiai fejlődést hozhat magával.

További célunk e tanulmánnyal bebizonyítani, hogy annak ellenére, hogy kezdetben sok hátránya van a digitalizációnak, idővel rengeteg előnnyel fog járni, ami felülmúl majd minden hátrányt. Azért is szeretnénk egy jobb betekintést nyújtani a digitalizáció hatásáról az adózás területén, hogy letisztázzuk mennyire fontos úgy Európai Unió szinten, mint országos szinten a technológiai fejlődés, minden munkaterületen, tehát az adózásban is. Ehhez elengedhetetlen leásnunk a digitalizáció gyökereihez, leírjuk, hogy mi is a digitalizáció, illetve digitalizálás és

mennyire képesek a mindennapi életünket befolyásolni. Tehát, dolgozatunkat a digitalizáció boncolgatásával indítjuk, majd áttérünk a számvitel területén elért digitalizációs folyamatokra. Említést teszünk az innováció mérföldköveiről, a felhőalapú számítás technikáról, a mesterséges intelligenciáról és a blokkláncról is. Folytatólagosan tárgyalunk az Európai Unióban tett kezdeményezésekről a közszolgáltatások digitalizációja irányába, valamint leírjuk, hogy miként ad lendületet és irányt a digitális gazdaság a fenntarthatóságnak. Majd ismertetve az Európai Unió helyzetét, megvizsgáljuk, hogy mi a helyzet Romániában és bemutatunk néhány fontosabb programot, amelyek a romániai digitális stratégia részei. Végül pedig mindezekből levonjuk a következtetéseket.

A tanulmány a már megjelent élenjáró kutatások megállapításainak feldolgozásával készült, tehát másodlagos kutatást végeztünk, az adózás digitalizálásával összefüggő szakirodalmi áttekintést végezve. A szakirodalom gyűjtés főleg a ProQuest és a Google Tudós elektronikus adatbázisokban történt. Tanulmányunk angol, román és magyar nyelvű szakirodalmakra épül.

A tanulmány fő kutatási kérdése, hogy milyen hatással van a digitalizáció az adózás területére és hogy ez miképpen mutatkozik meg Romániában. Ahhoz, hogy erre teljes körű választ adjunk az olvasónak, több perspektívából közelítettük meg az adózás digitalizálásának témakörét, ami több alkérdés megválaszolását követeli meg. Ezek a következők:

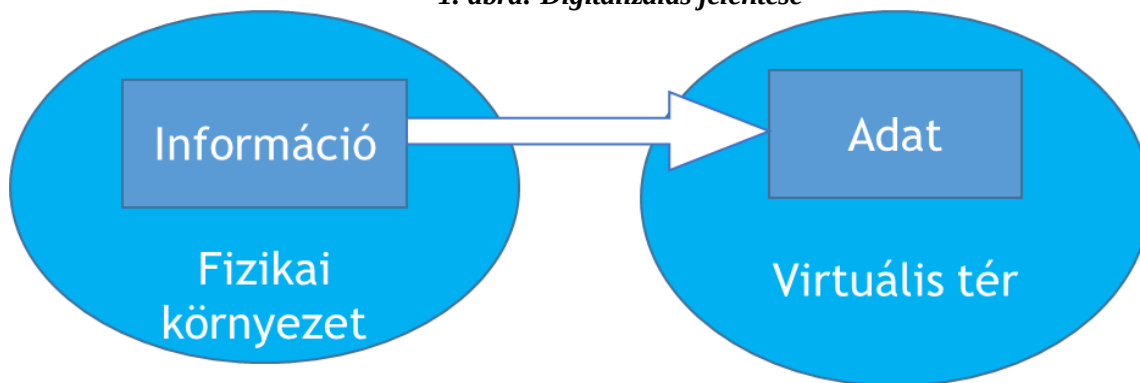
- 1) Mit is jelent az adózás, valamint a számvitel digitalizálása?
- 2) Milyen technológiák segítik az adózás digitalizálását?
- 3) Milyen előnyökkel és kihívásokkal jár az adózás digitalizálása?
- 4) Hogy áll az Európai Unióban az adózás digitalizálása terén?
- 5) Milyen kezdeményezéseket tett a romániai kormány az adózás digitalizálása érdekében?

Csak ezekre a kérdésekre választ kapva érthetjük meg igazán, az adózás digitalizálásának aspektusait, így hát arra törekedtünk, hogy választ adjunk ezekre a kérdésekre a tanulmányunk során.

1. A digitalizációról

A digitalizáció az analóg vagy offline termékek és folyamatok, struktúrák átalakítása, melynek során egy fizikai mennyiséget számítógépek által feldolgozható formába hozunk. Ezáltal hatékonyabb, könnyebben hozzáférhető, optimálisabb megoldások születnek. A digitalizáció lehetővé teszi valamennyi input digitális térbe helyezését, ezen keresztül megváltoztatja az értékteremtést, új irányt mutat valamennyi szervezet működésének. A digitalizáció hátulütője, hogy digitalizált adatokkal nagyobb a veszély visszaélésekre, a digitalizált adatok manipulálására, továbbá a társadalom digitalizációs folyamata az életmódunk felgyorsulásával is jár, ennek közvetlen hatása pedig, hogy a döntések gyorsabbá válnak, ami sok probléma forrása (Budai, 2018).

1. ábra: Digitalizálás jelentése

Forrás: saját szerkesztés

Amíg a digitalizálás olyan folyamat, amelynek során az információ a fizikai környezetből virtuális térben lévő adatokká alakulnak, amint azt az 1. ábra is illusztrálja, addig a digitalizáció magában foglalja a technológia használatát és a digitalizálás fejlesztését a digitális lehetőségek kihasználásával, hogy javítsa az üzleti folyamatokat vagy a lakosság életminőségét. A digitális átalakulás a gazdaságok, intézmények és a rendszerszintű társadalom átalakítására szolgáló folyamatként is meghatározható. A digitalizáció által teremtett számos lehetőség nyomást gyakorol az intézményekre, hogy elemezzék vagy újra gondolják jelenlegi stratégiáikat.

A „digitalizáció” és a „digitális átalakulás” kifejezéseket mindig is két olyan gyűjtőfogalomként értelmeztük, amelyek mind a technológiában, mind a társadalomban széleskörben megjelenő változásokat eredményeztek. Azonban, a digitális átalakulás arra a felgyorsult folyamatra utal, amely a technikai alkalmazkodás globális szintjén valósul meg, az

egyének, a társadalom és a nemzetek digitalizáció következtében, ami akár globalizációhoz hasonlóan fogható fel. Mind az adminisztratív, mind a gazdasági folyamatot lehetetlen kezelni, az adatok, valamint az információs és kommunikációs technológiák használata nélkül, tudva, hogy az összekapcsolt világban egyre több szférát foglal el, miközben új lehetőségeket is teremt a társadalmi-gazdasági fejlődés számára. Emellett a globalizáció, a végső fogyasztói magatartás átalakulásával és az információkhoz való hozzáféréssel gyökeresen átalakítja a globális gazdasági és társadalmi rendszert. Egy hatékony digitális gazdaság lehetőséget nyújthat új üzleti modell létrehozására és egy új adatkezelési rendszer kialakítására mind a magán-, mind a közszférában.

A közszféra digitalizálása a polgárok számára nehézségeket is okozhat, attól függően, hogy mennyire képzetek az online platformokkal való interakciókban, mivel egy szolgáltatás, amelyet korábban egy köztisztviselő nyújtott, saját készítésűvé válik, ami problémákat vethet fel a lakosság körében, különösen az idősebbek közt.

A digitális gazdaság, mint fogalom 1995-ben jelent meg, akkoriban hatalmas kihívásokkal nézett szembe. A legelső és a legnagyobb kihívása az volt, hogy a fizikai formában levő adatokat, folyamatokat át kellett alakítani egy láthatatlan, megfoghatatlan, immateriális világhoz. De ez az átmenet elengedhetetlen volt, mivel a digitalizáció egyszerre fejlesztési lehetőség és szükségszerűség. Mára ezek a technológiai rendszerek nélkülözhetetlenné váltak a társadalom számára, mivel digitálisan élnek le az emberek életük java részét (Moldovan & Ibranyi, 2021).

2. A számvitel, pénzügyi gazdasági részleg digitalizációs folyamatainak érvényesülése

Először is, annak érdekében, hogy kihasználják a digitalizációban rejlő potenciált, automatizálták a napi rutin feladatokat, így akár ötször gyorsabban is végrehajthatók ezek az ismétlődő feladatok, mint manuálisan. Ez felszabadít bizonyos munkaerőt, amit más területen tudnak felhasználni, így megnövelve a termelékenységet. Valamint az automatizálás előnye még, hogy kisebb a hibázási lehetőség, mint ha csak emberi alkalmazottak dolgoznának, továbbá az adatok rögzítése nagyobb pontossággal történik, mint kézzel, és az adatrögzítés után a gép ezeket az adatokat automatikusan feldolgozza, és ellenőrzi az információkat, és az eredményeket.

Másodszor, a digitalizáció egy viszonylagos megoldást jelent egy másik nagy problémára a könyvelésben. Ez mégpedig az idő problémája. A könyvelés mindig egy adott múltbeli pillanatra ad hiteles információkat, míg ezekre szükség lenne azonnali pillanatba. A másik probléma a hely, vagyis nem elérhetők ezek a dokumentumok bárhol és bármikor. Ezekre a problémákra viszonylagos megoldást jelent a felhő alapú technológia. Az adatok áthelyezése a felhőbe hozzásegít az adatok valós idejű hozzáféréséhez, követéséhez. Továbbá képes önállóan hozzáférni bizonyos dokumentumokhoz, és nem kell más kollégákat zavarni vele.

Harmadszor, a digitalizációval megjelent a távmunka lehetősége is. Ez annak köszönhető, hogy a számviteli tranzakciók áthelyezhetők földrajzilag az alkalmazottakhoz és az ügyfelekhez otthonra, az irodán kívülre. Ez főleg a járványhelyzet alatt jelentett előnyt. A járványhelyzet azt is megmutatta, hogy az emberek képesek alternatívákat kitalálni megszorított helyzetekben is, vagyis rugalmasok, és képesek alkalmazkodni. A pénzügyi-számviteli szektorban ez a távmunka nem jelent különösebb akadályt, mivel az elszámolási folyamatok megszakítások nélkül folytathatók az iroda területén kívül is (Coman, 2022).

2.1 Felhőalapú számítástechnika

A felhőalapú számítástechnika egy előfizetés alapú szolgáltatás modell, ami skálázhatóságot, gyors szolgáltatást és nagyobb informatikai hatékonyságot biztosít. Számos fizikai és anyagi akadályt távolít el, ezáltal az informatikai szükségletek követni tudják a cégek folyamatosan fejlődő üzleti céljait. A felhőalapú számítástechnika minden iparágban az innováció lényeges hajtóerejévé vált azáltal, hogy képes olcsón és gyorsan jobb alkalmazási lehetőségeket, platformokat és infrastruktúrát biztosítani. A cloud computing a könyvelés területén is jelentős és sikeres technológiai változást hozott, amely kiemelt hatással van arra, hogy hogyan és miként

működik a könyvelői szektor. A szakirodalomban a felhőalapú könyvelés más elnevezéseivel is találkozhatunk, ilyen az online könyvelés, webalapú könyvelés és valós idejű könyvelés. Ezek a kifejezések szinonimák egymással, és olyan eszközt írnak le amelyek a hivatalos könyvelők munkáját segítik, és egyszerűsítik az iroda területén belül, és azon kívül is. A felhőalapú könyvelés egy modern koncepció, amely a számviteli adatok feldolgozásából áll, felhőalapú számítástechnikán keresztül. Ez az eszköz szolgáltatások, alkalmazások és információ hozzáférések csomagján alapul, amelyet a felhasználó azok fizikai helyének ismerete nélkül használhat.

A felhőalapú számítástechnika alkalmazásával és a számviteli folyamatok virtualizálásával a dokumentum gyűjtésének és elektronikus rögzítésének lehetősége által, új számviteli modellre tettek szert. A felhőalapú számítási technológia hatalmas mennyiségű adat tárolását és kezelését, az adatgyűjtést, megosztást és az erőforrások dinamikus és rugalmas allokációját, valamint a hatékony adatcsere megkönnyítését foglalja magába. Ily módon az ellátás, a termelés egyes jelenlegi műveletei, és a készletezési folyamatok automatikusan végződnek.

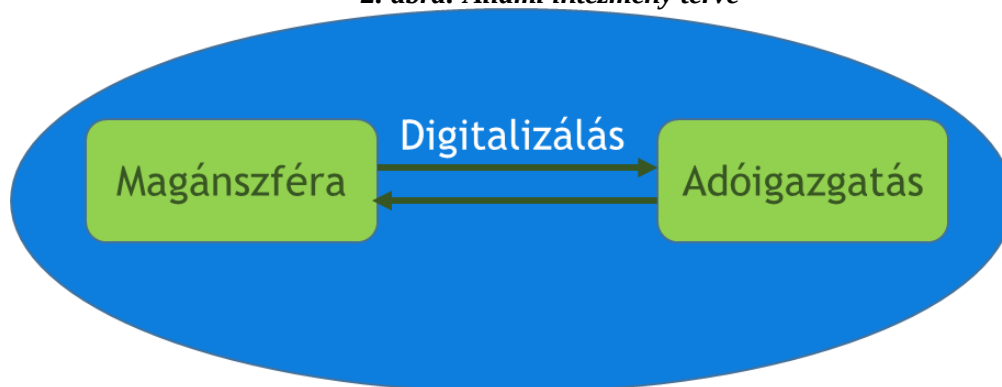
A felhő alapú számvitelnek számos pozitív hatása van a gazdasági szektorra, ilyen például az adatok gyorsabb és pontosabb feldolgozása, üzleti hatékonyság növelése, valamint az erőforrás felszabadítás, annak átcsoportosítása, és ezek hatékonyabb felhasználása. Ezekhez a pozitív hatásokhoz tartozik még az, hogy automatikusan a tranzakciókhoz elektronikus formátumban megjelenő dokumentumokat rendel, a pótolni kívánt készletek listájának automatikus elkészítése, majd a lista leellenőrzése után a gép elküldi minden olyan szállítóhoz melynek szüksége van rá, valamint a költségszámításnál időt és humán erőforrást spórol meg, a szoftverek automatikusan frissítik önmagukat a legújabb verziókra, és amikor valamit megváltoztatnak az adózási rendszerben, a szoftver automatikusan beépíti ezeket az újításokat a programjába. Az is hozzáad egy plusz értéket, hogy az értékcsökkenésekről a vállalaton belül, valamint az amortizációról kiállít egy jelentést. Valamint amikor bevezetünk egy számla adatait egy tárgyi eszközről a szoftver módosítja az adatokat, de ez nem csak vásárláskor történik meg, hanem a tárgyi eszközök eladásával, modernizálásánál, átértékeléseknél, vagy esetleg átruházásoknál is.

De a számtalan előnyön túl vannak hátrányai, kihívásai is. Ilyen példának okán, hogy a felhasználó úgy használja a felhő alapú számviteli programokat, hogy nem ismeri a programok fizikai helyét, sem a konfigurációját, s mégis információt és adatokat tárol el benne, illetve ezeknek a kezelésének a megtanulása sem mindig megy gördülékenyen. A szoftverek között is óriási

különbségek vannak, ezért, ha váltani kényszerülnek, akkor az új szoftver megtanulásának ideje és költsége nagy mértékű erőforrást emészt fel. Igaz, hogy a platformok folyamatosan dolgoznak azon, hogy a fogyasztók adatait biztonságban tudhassák, bizalmasan kezelhessék, de mindig van egy bizonyos szintű kockázat az online térben tárolt adatok ellopásával, adatvesztéssel kapcsolatban. Hisz ahogy újabb és újabb biztonsági intézkedéseket vezetnek be, úgy újra meg újra észlelnék majd hibát, ahol a biztonsági rendszer kijátszható lesz. Más szóval a pénzügyi adatok titkossága csak bizonyos fokig garantálható. Valamint még hátránya a felhő alapú számvitelnek, hogy internet elérésre van szükség a használatához. Nem is akármilyen internetre, hanem nagy sebességű, széles lefedettségűre. Valamint nincs ezeknek a programoknak egy szabályozott keretük. A legnagyobb problémát mégis az jelenti, hogy elveszti a vállalat az adatszuverenitását, vagyis elveszíti az adatai feletti önálló rendelkezését, ezzel is növelve kitettségét egy harmadik fél felé.

Romániában a számvitel az adózáshoz is kapcsolódik, így az adózás területén is teret nyert a felhőalapú számítástechnika, és mivel a számvitel által előállított információk fő felhasználói az állami intézmények, az ő életükben is fontos szerepet játszik. A digitalizálás szintjén az adók és illetékek beszedésében szerepet játszó állami intézmény, nevezetesen a Nemzeti Költségvetési Igazgatási Hivatal terve a magánszféra és az adóigazgatás közötti kapcsolat digitalizálása, amit a 2. ábra is szemléltet, minek része az IT-technológiák használatának terjesztése a román állampolgároknak. E tekintetben hozták létre Romániában 2021 novemberétől a RO e-Factura elnevezésű elektronikus számla rendszert. Ennek a rendszernek, valamint az elektronikus számlának az adminisztrációját, működtetését és végrehajtását nemzeti szinten szabályozza a 120/2021-es sürgősségi kormányrendelet. Tehát a felhőalapú számviteli rendszer keretrendszere nem csak a gazdasági egységek számára lett létrehozva, mint technológiai fejlődési elem, hanem az államhoz kapcsolódóan is, amely elismeri és elfogadja az elektronikus számlázást (Coman, 2022).

2. ábra: Állami intézmény terve

Forrás: saját szerkesztés

2.2 Mesterséges intelligencia

A számítógépes rendszereket arra programozzák, hogy az információk bevitelével úgynevezett mintákat ismerjen fel belőlük, valamint ezeket elemezze, és azután eredményeket produkáljanak a korábban bevitt algoritmus alapján. Más szóval megtanítunk a gépeknek néhány lépést, amit alkalmazva adnak eredményeket. Amikor ezeket a megtanult lépéseket folyamatosan megismétli, akkor beszélünk automatizálásról. Amikor a gépeknek van egy olyan képességük, hogy önállóan képesek algoritmusok segítségével feladatokat végrehajtani, valamint egyes problémákra, ismeretlen helyzetekre önállóan reagálni, akkor beszélünk mesterséges intelligenciáról (MI).

A mesterséges intelligencia egy olyan alapelmélet, módszer és technológia összessége, amely az emberi intelligencia aktivitását analizálja, egy bizonyos intelligenciával rendelkező mesterséges rendszert alkot, és azt tanulmányozza, hogy hogyan lehetséges számítógép által elvégezni azt a munkát, amire az emberi intelligencia a múltban képes volt, azaz hogyan lehet a számítógép szoftverét és hardverét alkalmazni arra, hogy az emberi lény viselkedését, illetve magatartását szimulálja. A mesterséges intelligencia magába foglalja a számítógép tudományát, az informatikát, a neurofiziológiát, a pszichológiát, a kibernetikát, az információelméletet, a nyelvészetet, de számos egyéb tudományágat is érint (Chao, 2020).

A számviteli szakemberek a mesterséges intelligencia területén alkalmazott eszközöket használják, azért, hogy ezeknek a technológiáknak az erejével nagy mennyiségű adat elemzésérét és ismétlődő folyamatok automatizálását elérjék. E technológiák alkalmazásával egy hivatásos könyvelő három szolgáltatási kategóriát tud biztosítani. Az első az információfeldolgozás és

hasznos adatok szolgáltatása a döntéshozatal folyamatához, jobb és olcsóbb adatokkal. A második az adatelemzés és az adatelemzésből adódó új üzleti perspektívák kialakítása. A harmadik a „felszabaduló idő” miatti tanácsadás, amelyet értéknövelő feladatok elvégzésére lehet fordítani, mint például: döntéshozatalra, problémamegoldásra, tanácsadásra, stratégiafejlesztésre, kapcsolatépítésre és vezetésre.

A mesterséges intelligenciának három tevékenységi területe van: leírás, előrejelzés és előírás. A leírás képviseli a kutatott adatok ismeretét, illetve megértését, tehát, hogy mi történt. Az előrejelzés célja a történeti információk felhasználása a jövő megfejtésére, vagyis, hogy mi fog történni. Az előírás célja pedig a legjobb eredmény elérése, szóval, hogy minek kell történnie. A mesterséges intelligencia szintén alkalmazható az adózás területén. Azonban a digitalizáció az adózásban előfeltétele a mesterséges intelligencia alkalmazhatóságának az adózásban, tehát a digitalizáció előkészíti a terepet a mesterséges intelligencia számára. Igaz, hogy néha a digitalizáció és automatizáció bevezetési folyamatai nehézségekkel járnak, de végül belátjuk, hogy sokkal gördülékenyebbé, gyorsabbá, pontosabbá és könnyebben kivitelezhetővé tette rengeteg területen a munkánkat, így van ez az adózás területén is. Ezentúl a mesterséges intelligencia úgy tud dolgozni óriási adatállományokban, hogy helyettünk ismer fel összefüggéseket, hibákat, és képes kijavítani is azokat.

Már 2018-ban, a WTS müncheni központja a Német Mesterséges Intelligencia Kutatóintézettel közös, az adózással kapcsolatos digitális érettség felméréséből kiderült, hogy a pénzügyi és adózási vezetők tisztában vannak az adózás digitalizációjának szükségességével, azonban a mesterséges intelligenciától még tartanak. Ez azért is lehet, mivel a mesterséges intelligencia útjában több probléma is áll, ilyen például a cégek által elképzelt és reális helyzet közötti eltérés, a digitális stratégia hiánya, vagy a munkatársak nem megfelelő tudása. A kutatás következtében, annak ismeretében, hogy mennyire fontos a digitális felkészültségi szint ismerete a továbblépéshez a mesterséges intelligencia felé, a kutatók egy értékelési módszertant dolgoztak ki, amellyel jobb belátást kapnak a jelenlegi helyzetükről, illetve útmutatót is kapnak a következő lépésekhez. Ez az értékelési módszertan a stratégia, adatok, folyamatok és technológia területét veszi figyelembe (Tamás, 2018).

2.3 Blokklánc

A blokklánc technológia egy elosztott főkönyv, amely lehetővé teszi, hogy bármilyen értékkel biztonságosan, átláthatóan és a manipuláció kockázata nélkül lehessen kereskedni. Képes valós idejű, megbízható információkat nyújtani az emberek széles körének, és olyan rendszert létrehozni, amelyben mind az adófizetők, mind az adóhatóságok egyaránt bízhatnak az összegyűjtött adatok valódiságában. Megkönnyítheti az emberek számára az adó befizetést, és a kormányok számára az adókülönbségek csökkentését.

A blokklánc lehetséges előnyei az üzleti életben jól dokumentáltak. Míg az internet forradalmasította az információcsere útját, addig a blokklánc az értékcseré módját alakítja át. Ahhoz, hogy digitálisan jöjjön létre értékcseré, mint a valuta vagy az okiratok cseréje esetén is, harmadik felekre van szükség a bizalom megteremtéséhez. Azonban a blokklánc megszünteti a közvetítő szerepét azáltal, hogy a tranzakciók biztonságos, elosztott főkönyvét egy hálózaton belül biztosítja. A tranzakciók nyomon követése és az információk ellenőrzése mellett a blokklánc üzleti logikát is képes beágyazni intelligens szerződések használatával.

A blokklánc alapvető tulajdonságait ismerve, megállapíthatjuk, hogy jelentős potenciállal rendelkezik az adózásban való felhasználásra, ilyen például az átláthatóság, ellenőrzés, biztonság és a valós idejű információk. Az átláthatóság úgy valósul meg, hogy a blokklánc biztosítja a tranzakciók eredetét, nyomon követhetőségét és átláthatóságát, e mellett lehetővé teszi számunkra, hogy számos szempontból rögzítsünk információkat, ami által az eredmény részletesebb és átláthatóbb lesz, illetve több hasznos információt és nagyobb bizonyosságot nyújt. Az engedélyezett hálózatokhoz való hozzáférés csak azonosított felhasználókra korlátozódik, így lehetséges az ellenőrzés. Úgy nyújt biztonságot, hogy a digitális főkönyvet nem lehet megváltoztatni vagy meghamisítani, miután az adatokat bevitték, így kevésbé lehetséges és könnyebben kiszűrhető a csalás. Valós idejű információt szolgáltat, mivel amikor az információ frissül, az a hálózatban mindenki számára egy időben átváltozik a frissült értékre.

Még nagyon korai szakaszában vagyunk annak megértésének, hogy mit tehet a blokklánc az üzleti élet, a fogyasztók és az adózás világában, de az bizonyos, hogy a blokklánc sok mindenre képes (PricewaterhouseCoopers, How blockchain technology could improve the tax system, 2016).

3 Digitalizálás az Európai Unióban

A 2007-2009-es gazdasági válság rávilágított a EU gazdaságának különböző strukturális problémáira, valamint arra, hogy stratégiára és hosszú távú célokra van szükség az életszínvonal emelkedéséhez és egyúttal arra, hogy az európai országokat vissza kell téríteni az intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasági fejlődés útjára.

A digitalizálás érdekében az Európai Bizottság olyan politikát dolgozott ki, amely az európai polgárok képzésére irányul, hogy elsajátíthassák a szükséges digitális készségeket, és Európa számára olyan kezdeményezéseket vet fel, mint a digitális és a készségfejlesztési menetrendet. Az európai digitális menetrend egyike volt a hét kísérleti kezdeményezésnek, amelyet az Unió az Európa 2020 stratégia keretében javasolt, és amelyet 2010-ben, az Európai Unió 2010. évi stratégiájának végén dolgoztak ki, azzal a céllal, hogy meghatározzák az információs és a kommunikációs technológiák használatának kulcsfontosságú szerepét a stratégia megvalósítása érdekében. Lényegében a technológia lehetővé teszi számunkra az alapvető kihívások kezelését, ezáltal egy jobb életszínvonalat biztosítva. Az egységes piac digitalizálása megkönnyíti az akadályok leküzdését és a határokon átnyúló piacok létrehozását azáltal, hogy megváltoztatja a fogyasztók és a szolgáltatók közötti interakciót. A digitalizációnak azonban van egy problematikus része is, ami pedig az, hogy a digitalizáció mértéke nem egységes tagállami szinten. Ami a közszolgáltatások uniós szintű digitalizációját illeti, láthatunk egy tendenciát a polgárok és a hatóságok közötti interakciók digitalizációjának növekedésében (Moldovan & Ibranyi, 2021).

3.1 A Digitális gazdaság és társadalom index hatása a fenntartható fejlődési mutatókra Európában

A gazdasági növekedés fenntartható modelljei egyre inkább elválaszthatatlanok a digitális technológiától világszerte az országokban. A digitális gazdaság új lendületet és irányt ad a fenntarthatóságnak. A fenntartható fejlődés az egyik létfontosságú cél a világon, ami 2015-ben az Egyesült Nemzetek Szervezete jelentett be és 2030-ig tervezik megvalósítani. Eközben az Európai Unió Tanácsa elfogadta a fenntartható fejlődési célokat (SDGs- Sustainable Development Goals) az Európai Unió számára, amelyek fejlődését a fenntartható fejlődési célok indexel (SDGI- sustainable development goals index) méri. Megállapítható tehát, hogy a világ minden országában prioritást élvez a fenntartható fejlesztés és a digitális gazdaság. Az UNESCO szerint, a fenntartható fejlődés olyan előrehaladás, amely kielégíti a jelenbeli szükségleteket anélkül, hogy

veszélyeztetné a jövő nemzedékének képességét saját szükségleteik kielégítésére. A tudósok és kutatók egyetértenek abban, hogy a digitális gazdaságot a gazdasági növekedés eszközeként lehetne kezelni, ami viszont a fenntartható fejlődés koncepciójának része.

A DESI, vagyis a Digitális gazdaság és társadalom index (Digital Economy and Society Index) hatását az SDGI-re az Európai Unió országaiban panelregressziós modellezéssel lehet kiszámítani. Ehhez öt modellt használva, az egyes DESI aldimenziók, azaz a konnektivitás, a humán tőke, az internetes szolgáltatások használata, a digitális technológia integrációja, a digitális közszolgáltatások és ezek SDGI-re gyakorolt hatását megvizsgálva az Európai Unió országaiban tudjuk kiszámítani.

A DESI első dimenziója, a konnektivitás tekintetében két aldimenzióról feltételezzük, hogy szignifikáns és mindkettő pozitív az SDGI-re gyakorolt hatás tekintetében. Ezek a 4G lefedettség és a mobil szélessáv elterjedtsége. Azonban a vezetékes szélessávú internet elterjedtsége és a vezetékes VHCN (Very High Capacity Network) összességében szignifikánsak, de negatívan befolyásolják az SDGI-t. A DESI második dimenziója a humán tőke, ami tekintetében az ICT (Information and Communication Technology) szakemberek és diplomások olyan szignifikáns változók, amelyek negatívan hatnak az SDGI-ra. A harmadik elemzett DESI-dimenzió az internetszolgáltatások használata. Ennek van a legtöbb aldimenziója, amelyek közül öt jelentős, a hírek, társadalmi hálózatok, online tanfolyam, banki ügyintézés és vásárlás. Az első kettő pozitív hatással van az SDGI-re, az utolsó három pedig negatív hatással van. Ez azzal magyarázható, hogy a hírek és a közösségi hálózatok a kommunikációs csatornák részét képezik, amelyek pozitívan befolyásolják az emberek jólétét. Ugyanakkor az online tanfolyamok, a banki ügyintézés és a vásárlás nem segíti elő a szocializációt, ami a mentális egészség részét képezi. A negyedik dimenzió a digitális technológia, ahol két jelentős változót a közösségi médiát és az online értékesítés, amik pozitívan hatnak. Az utolsó vizsgált DESI dimenzió a digitális közszolgáltatások voltak. Jelentős aldimenziói az előre kitöltött űrlapok és a vállalkozásoknak nyújtott digitális közszolgáltatások. Mindkét együttható negatív, így az SDGI-re gyakorolt hatásuk is negatívak.

Az eredmények elég vegyesek, így csak azt jelenthetjük ki, hogy a digitális gazdaság részben hozzájárul az SDGI-hez (Imran, 2022).

3.2 Az ÁFA korszerűsítése az Európai Unióban

Az Európai Bizottság egyik célkitűzése az ÁFA-kötelezettségek egyszerűsítése az áruk és szolgáltatások határokon átnyúló, főként online értékesítést végző vállalkozások számára, valamint a helyes beszedés és fizetés biztosítása ott, ahol a szolgáltatásnyújtás történik, a rendeltetési tagállamban történő adóztatás elvével összhangban. A Bizottság két szakaszban tett európai jogszabályjavaslatot ezen a területen. Az első a magánszemélyeknek nyújtott távközlési, műsorszolgáltatási és elektronikus szolgáltatásokra vonatkozott, a második pedig az e-kereskedelmi ÁFA-csomag néven ismert.

Az információs technológia alkalmazása 2015 óta lehetővé tette a bevallás módjának egyszerűsítését és szolgáltatásokért fizetett ÁFA kifizetését azoknak, akik határokon átnyúló távközlési, televíziós és rádiós műsorszórási vagy digitális szolgáltatásokat nyújt nem adóalanyoknak, a MOSS (Mini One Stop Shop) elektronikus portálon keresztül. Bár az ügyletek egy szűk körére korlátozódik, mégis sikeres mechanizmusnak bizonyul, és évről évre növeli az ÁFA beszedést. A következő lépés az ÁFA-csomag bevezetése az e-kereskedelemben, amelynek keretében a MOSS helyébe a One Stop Shop ügyintézés (OSS) és az Import One Stop Shop (IOSS) lép. Ezeken keresztül az áruk távkereskedői és a magánszemélyek számára bizonyos szolgáltatásokat nyújtok, nem EU-s adóalanyok jelenthetik be ügyleteiket (Šova & Popa, 2021).

3.3 A 21. századi társasági adóztatás

A mostani helyzetben, már egyre több vállalkozás és magánszemély működik online, a világjárvány következtében felgyorsult a digitalizáció már meglévő tendenciája, és hozzájárult a meglévő problémák felszínre kerüléséhez a jelenlegi adórendszerben. Alapos elemzés szükséges, ahhoz, hogy miként lehet új fiskális keretet teremteni a fenntartható, hibátlan és megfelelő, teljes adóösszetételre alapuló adózáshoz. Az Európai Bizottság a 21. századi társasági adóztatásról szóló közleményével ezt kívánja megoldani, illetve azonosítani akar egy hosszú távú elképzelést a méltányos és fenntartható üzleti környezetre, egy európai fiskális rendszerre és az adóügyi menetre a következő két évre.

Mindez egy olyan környezetben történik, ahol az adórendszer elavult, a nemzeti társasági adószabályok megnehezítik a határokon átnyúló vállalkozások helyzetét, és az üzleti modellek egyre inkább nemzetközi, összetettek és digitálisak. A javasolt kezdeményezések célja:

- A kis- és középvállalkozások adóvesztésének kezelésére vonatkozó ajánlás elfogadása a helyreállítási időszakban, beleértve a 2020-ban és 2021-ben keletkezett negatív adózási eredmény legalább a 2019-ben elért adózott eredményből történő visszaigénylésének lehetőségét, de legfeljebb az utolsó három évből, a nemzeti hatóságok döntésétől függően;
- Jogalkotási javaslat kidolgozása az agresszív adótervezési lehetőségek kezelésére a paraván típusú cégek (shell companies) használatával kapcsolatos adóztatási lehetőségekkel kapcsolatban.
- Jogalkotási javaslat kezdeményezése a kezeléscsökkentési támogatás létrehozására az adósságfinanszírozás (kamatfinanszírozás) költségeinek torzítása a tőkefinanszírozás költségeihez képest- Debt Equity Bias Reduction Allowance (DEBRA);
- Jogalkotási javaslat kidolgozása a nagyvállalatok által fizetett tényleges adókulcsok közzétételére
- Az adózási szabályok közös keretére vonatkozó javaslat kidolgozása és az adóztatási jogok tagállamok közötti méltányosabb elosztásának biztosítása - a BEFIT (Business in Europe: Framework for Income Taxation).

Ugyanebben az összefüggésben több mint 130 ország, amelyek a globális GDP több mint 90%-át képviselik, csatlakozott a nemzetközi adóreform új keretrendszerének létrehozásának nyilatkozathoz, amely két pilléren nyugvó megoldás.

Az első pillér célja a nyereség és az adóztatási jogok igazságosabb elosztásának biztosítása a nagyobb nemzetközi vállalatok számára, amelyek a globalizációs folyamat nyerteseinek tekinthetők. E pillér keretében a nyereség 20-30%-át a nagyobb és jövedelmezőbb multinacionális vállalatok meghatározott haszonkulcsot meghaladó részét át lehet csoportosítani a felhasználóik és ügyfeleik székhelye szerinti joghatóságokba.

A második pillér a profit adó terén az adóverseny korlátozására törekszik azáltal, hogy bevezet egy globális minimumadót, amelyet az országok adóalapjuk védelmére használhatnak. Ez a 890 millió dollárnál nagyobb bevétellel rendelkező multinacionális vállalatok esetében 15%-os adókulcsot jelent. Ez a multinacionális vállalat külföldön szerzett nyereségére vonatkozik, ami azt eredményezi, hogy a fizetendő adó egy részét átirányítják a termékek vagy szolgáltatások értékesítése szerinti országokba, nem pedig csak abba az országba, ahol az adóügyi illetőségük

van. Ez ugyan nem szünteti meg az adóversenyt, de többoldalúan elfogadott korlátozásokat állít fel ellene.

Az Európai Bizottság egy másik kezdeményezése a zöldebb és digitálisabb világra való áttérés érdekében egy új adócsomag az igazságos és egyszerűsített adózásért. Ez három különálló, de egymást kiegészítő kezdeményezésből áll. Az első egy méltányos és egyszerűsített adózásról szóló cselekvési terv a gazdaságélénkítési stratégia támogatására, amelyre az Európai Parlamenthez intézett közlemény utal. A második az adózás területén történő közigazgatási együttműködésről szóló irányelv (DAC 7) felülvizsgálata, hogy bővítsék az eladók által a digitális platformokon keresztül elért bevételekre vonatkozó információk átláthatóságára vonatkozó uniós szabályokat. A harmadik egy közlemény a helyes adóügyi kormányzásról az EU-ban és azon túl, amely magában foglalja a fejlődő országok magatartási és támogatási kódex reformját.

A meglévő kezdeményezések elemzéséből látható, hogy nemcsak a közvetlen, hanem a közvetett adózásra is találunk megoldásokat. Így az ÁFA területén, amint azt a fent említett cselekvési terv is mutatja az Európai Bizottság egy három jövőbeli javaslatból álló csomagot dolgozott ki:

1. Egységes ÁFA-regisztráció (Single VAT Registration)
2. Tranzakcióalapú jelentés (Transactions-Based Reporting)
3. A platformgazdaság kezelése (Platform Economy)

Az egységes ÁFA-regisztráció azt jelenti, hogy nem kell más tagállamban regisztrálni, csak az adott tagállamban, ahol az adóalany letelepedett, még akkor is, ha ott végez adóköteles ügyleteket. Ez a helyzet az e-kereskedelmi csomag esetében, amely 2021. július 1-jén lépett hatályba. Az Európai Unió One Stop Shop rendszere (EU OSS) hatálya alá tartozó ügyletek körének kiterjesztésére irányul és úgy lett kitalálva, hogy jelentősen csökkentse az adóalanyok számára a tagállamokban történő ÁFA-regisztráció szükségességét.

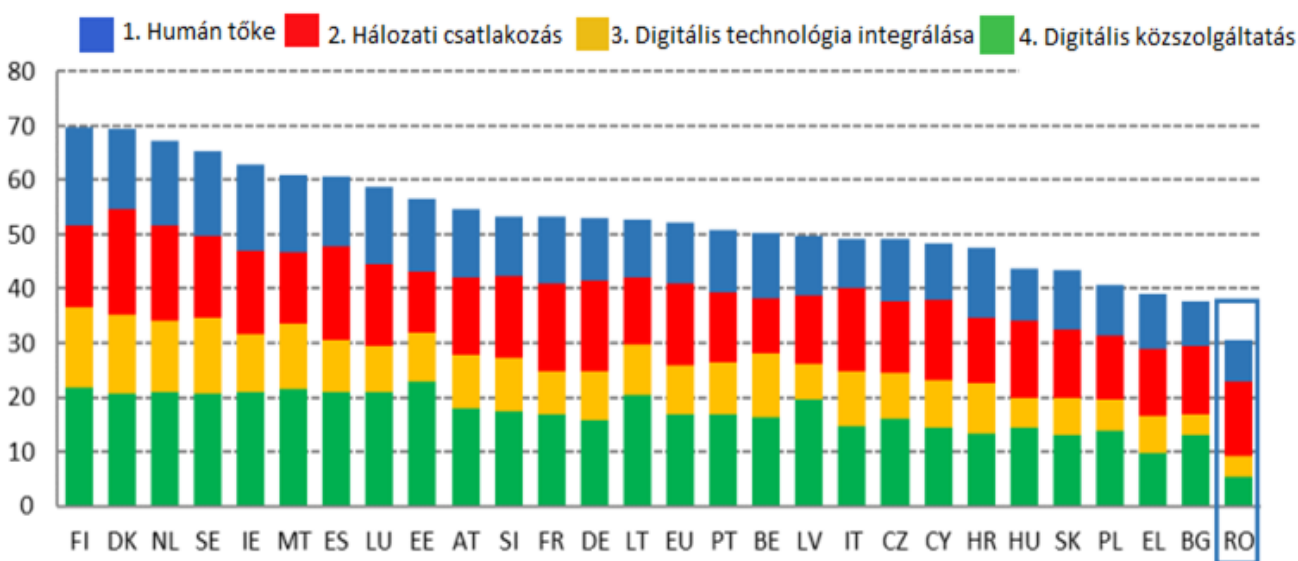
A tranzakcióalapú vagy valós idejű jelentés egy még megvitatás alatt álló kezdeményezés, amely lehetővé teszi, hogy a hatóságok automatikus ellenőrzést végezhetnek a számlákon, ami a szabályok betartásának fokozása és a csalás visszaszorítása révén pozitívan hat a bevételek növelésére. Ezen túlmenően, ha megfelelően végrehajtják ezt a követelményt, akkor az hozzájárulhat a vállalatok számos belső folyamatuk automatizálásához. Hatékonyan kiegészíthető az e-számlázással, amely egy plusz értéket jelenthet a vállalatok számára azáltal, hogy saját rendszereiket ehhez hozzáigazítják.

A platformgazdaság kezelése közvetlenül kapcsolódik a digitális egységes piaci stratégiához. A digitális platformok létfontosságú szerepet játszanak, mivel megkönnyítik a kereskedelmet azáltal, hogy összekötik a szállítókat vagy szolgáltatókat a vásárlókkal az egész világon, a technológia révén bizalmat biztosítanak, és indirekt adózási szempontból hozzáférnek a szükséges információkhoz. Fontos azonban, hogy az alkalmazott megközelítés nemzetközileg összehangolt legyen, ezért az Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) közvetett adózásra vonatkozó szabályai jó kiindulópontot jelentenek (International VAT/GST Guidelines).

4. Románia digitalizálása

Románia a 27 európai uniós tagállam közül a 27. helyen áll, az Európai Bizottság által meghatározott DESI mutató 2022-es kiadása szerint, amint azt a 3. ábra is szemlélteti, tehát a humán tőke tekintetében Románia a legutolsó az Európai Unió keretein belül, az alapvető digitális készségek szintje figyelembevételénél. Ennek az oka, hogy a 16-74 évesek még egyharmada sem rendelkezik legalább alapszintű készségekkel. Valamint a lakosság csupán 10%-a rendelkezik alapszint feletti tudással (Indicele economiei și societății digitale (DESI) România, 2022).

3. ábra: A digitális gazdaság és társadalom index (DESI) 2022-es rangsora az Európai Unióban

Forrás: Indicele economiei și societății digitale (DESI) România, 2022

Fontos megjegyezni, hogy Románia relatív éves növekedése alacsonyabb, mint a hasonló országoké, ami azt jelenti, hogy nem is közeledik a többi országok szintjéhez. Az ország lemaradásban van a humán tőkéhez kapcsolódó számos mutató tekintetében, az uniós átlaghoz képest nagyon alacsony a digitális alapkészségek szintje, de viszonylag jól teljesít az összeköttetések tekintetében, ez az a tényező, amelyben a legjobb eredményt érte el a többi tényezőhöz képest és amivel az 5. helyet foglalja el az Európai Unión belül. Ezt a nagyszerű helyezést a szélessávú lefedettség nagyfokú elérhetőségének, valamint a nagy sebességű hálózatok széleskörű használatának köszönheti, főleg a város keretein belül. A gigabites hálózatok integrációja terén azonban az ország teljesítménye még mindig a digitális technológiák és a digitális közszolgáltatások szempontjából más országokhoz képest le van maradva. Más szóval

Romániának meglenne a lehetősége a nagyfokú digitális közszolgáltatások használatára, de nem tudják még kiaknázni ezt a lehetőséget. Ennek az egyik oka, hogy az embereknek nagyon alacsony a bizalma a digitális technológiával kapcsolatban, ezt mutatja meg a különféle online szolgáltatások alacsony szolgálatba vétele is (Indicele economiei și societății digitale (DESI) *România*, 2022). Viszont Románia jövőbeli gazdasági növekedésének az alapja a digitális gazdaság. A szakértők 2025-re 42 milliárd euró többletbevételt jeleznek elő. Ez a 42 milliárd Románia GDP-ének a 20%-os növekedését jelentené (Moldovan & Ibranyi, 2021).

A 2020-ban kiadott új törvényben (A 89/2020. sz.) megszavaztak egy új szerv megszervezését és működtetést, amely Románia Digitalizációjáért Felelős Hatóság néven jött létre, átvéve a Hírközlési és Információs Társadalmi Minisztérium tevékenységeit, valamint a struktúráját is.

Viszont azt nem feledhetjük, hogy a digitalizáció csupán csak egyike a gazdasági növekedés faktori közül. Ezekhez tartozik még a központi közigazgatás adatfeldolgozása, adattárolása (archiválása), valamint a közintézmények között lévő kommunikáció és koordináció is. Ha ezek a szolgáltatások minősége alacsony, vagy nincs elég belőlük akkor az a rendszer problémájára utal. Habár Románia lépéseket tett annak érdekében, hogy a közintézményeit digitalizálja, ezek a lépések még nagyon kezdetlegesek és hiányosak. Mivelhogy a közintézmények közötti digitális kommunikáció nagyon hiányos. Itt felmerülnek adminisztratív teher költségek is. Ezeknek a költségeknek a csökkentését célzó lépések egyike, egy központi felhő létrehozása. A meglévő összes adat ebbe a felhőbe való átalakítása, és ezeknek az adatoknak a felhasználása bizonyos adatstruktúrákkal jár. Ezek támogatják az online szolgáltatásokat, hogy valós idejű adatokkal rendelkezzenek (Moldovan & Ibranyi, 2021).

Vagyis fontos szerepe van a közszektornak a digitális gazdaságra való áttérésre. Hisz egyszerűbbé, gyorsabbá, valamint könnyebben elérhetővé válik a vállalati szféra, valamint a háztartási szféra számára is az adózás. Ezért a digitális stratégia hozzáigazítását a gazdasági stratégiához, párhuzamosan teszik. A különböző célok eléréséhez, változatos nézőpontokból állítják azt össze. Gazdasági stratégiatervezés alatt azt értjük, hogy meghatározzuk a stratégiát és a rendelkezésre álló erőforrásokról döntünk, hogy hol használjuk fel. Eljárási kérdésekkel szabályozzák a digitalizálás kidolgozását, valamint annak végrehajtását és értékelését. A stratégia meghatározza, hogy miből kell állnia ezeknek a lépéseknek. Hivatalosan négy dimenziót állapítottak meg a stratégia:

- I. A technológia használata
- II. Az értékteremtésben bekövetkező változások
- III. Szerkezeti változások
- IV. Pénzügyi szempontok

Habár a digitális stratégia hallatán azt feltételezzük, hogy a technológiára összpontosít, valójában a digitalizáció a szervezeti fejlődésről és a fejlődés emberek által kívánt irányításról szól.

A mai társadalomban a hatóságokkal való kapcsolattartás a polgárok számára az online platformokon keresztül egyre nagyobb méreteket ölt, vagyis a közszolgáltatások egyre inkább digitalizálódnak az Európai unión belül. Ebből a szempontból 2018-ban Románia az utolsó helyen állt az Európai Unióban, a teljes lakosság mindössze 12%-a használ digitális közszolgáltatásokat, ez az alacsony arány egyrészt rávilágít az ilyen típusú szolgáltatások hiányára, másrészt a polgárok alapvető digitális készségeinek elmaradottságára. A digitalizációnak fontos szerepe van a válságok kezeléseikben, valamint a válságok utáni gazdasági fellendülésben is szerepet játszik. Ezt a ténymegállapítást a Tanács és az Európai Bizottság is megerősítette. Ezeknek a közszolgáltatások hiánya az oka a lassú fejlődés, de hatással van rá a belpolitika alakulása is, mivel az instabilitás negatívan hat a gazdaságra, így a digitális gazdaságra is. A COVID-19 világjárvány 2021-ben történő folytatódása és a gyakori kormányváltások Romániában különös kihívást jelentettek az ország számára. A digitalizáció a 2021. november 25-től hivatalban lévő jelenlegi román kormány számára prioritás, valamint a jogszabályok egyszerűsítése, a vállalkozásbarát szabályozási környezet kialakítása és az adóigazgatás digitalizációja is napirenden van. Az adózás terén a digitális fejlesztések azért fontosak, mert a vállalkozások adminisztrációs terheit csökkenti, illetve a kormány az adminisztrációs folyamatok digitalizációja által olyan ellenőrzési rendszert használhat, amivel a korábbinál sokkal kevesebb mód van csalásra, így a gazdaság fehéritése indulhat meg.

4.1 Az üzleti digitalizáció új korszaka az 5G technológia romániai bevezetésével

A digitális gazdaság hozzájárul a munkahelyek teremtéséhez, valamint a globális növekedéshez. Ezért a jövőben elengedhetetlen lesz az 5G a digitális gazdaságban, hogy minél hamarabb cseréljenek gazdát, és minél naprakészebbek legyenek az adatok. A gazdaságban a digitalizáció hozzájárul a termelékenység növeléséhez, valamint a fogyasztói elégedettség fokozatos kielégítéséhez. Köszönhetően a fejlett adatelemzési-, valamint az előrejelzési

folyamatoknak képesek vagyunk piacok, valamint fogyasztók hatékonyabb szegmentálására, a fogyasztási szokások változásainak az előrejelzésére a gazdasági egységek számára, ezzel is növelve a termékekhez hozzáadott értéket.

Annak köszönhetően, hogy Románia digitális fejlettsége az Európai Unión belül a legrosszabb, így nem meglepő, hogy a romániai gazdasági egységek közül csak 11%-a tud lehetőséget adni a big data, vagyis a nagy volumenű adatelemzésre, valamint 9% találhatóak meg a közösségi oldalakon, 7%-uk használ felhőszolgáltatásokat, és csupán 8% ad lehetőséget online vásárlásra, ezek közül csupán 2% értékesít online külföldnek. De még így is jelentős hatása van a gyors internetnek a termelékenység növekedésére, mivelhogy hatással van az inputok, valamint az outputok fejlődésére, így megnövekedik a termelékenység is egy bizonyos fokig. Az 5G beépülését a gazdaságba 2035-ig tervezik, az előrejelzések szerint ebben az időben már nagy mértékben hozzájárul az ipari termeléshez. Leginkább az információ terjedéséhez, a kommunikáció gyorsabbá tételéhez, a közszolgáltatásokhoz a szállításokhoz, a logisztikához, a pénzügyek korszerűsítéséhez, valamint a közművek és a biztosítás területén járul hozzá. Az üzlet digitalizálása magába foglalja több gazdasági ág átvitelét a digitális térbe, ilyen például a marketing, az adminisztratív és promóciós feladatok. Ez azt jelenti, hogy megjelenik például az elektronikus számlázás, az elektronikus aláírások, a felhőalapú adattárolások, vállalati honlap készítés és még sok más digitális tevékenység (Ionescu, 2021).

4.2 Digitális stratégiák Romániában

A 2021-2025-re vonatkozó digitális stratégia fő célkitűzése az ANAF digitális szervezetté történő átalakítása a beszedés hatékonyságának növelése, valamint az adóhatóság és az adófizetők közötti interakció megkönnyítése érdekében, célok és tevékenységek szerint specifikusan. A digitalizáció intelligens megközelítéssel történő alkalmazásával olyan célok érhetők el, mint a meglévő informatikai alkalmazások optimalizálása és az új technológiákat alkalmazó elektronikus szolgáltatások bevezetése.

A helyzetelemzéshez először a kontextust kell megvizsgálnunk, ami szerint az adóigazgatás és az állampolgárok működési környezete folyamatosan változik, és a technológiák gyorsan fejlődnek. Az adminisztrációnak ezekhez a változásokhoz való alkalmazkodását teszi lehetővé az ANAF számára, hogy optimális keretet biztosítson az adófizetők számára adókötelezettségeik teljesítéséhez. A digitalizációra minden eddiginél nagyobb szükség van az adófizetők és az üzleti környezet jobb kiszolgálásához, a közigazgatási erőfeszítések és az adófizetők digitális

technológia használatának módjával való összehangolásához, az adó- és vámigazgatás területén nyújtott közszolgáltatások teljesítményének növeléséhez, az adminisztratív terhek csökkentéséhez, valamint az ANAF és az adófizetők közötti kommunikáció megkönnyítéséhez. Azonban problémák merülnek fel az ANAF tevékenységeinek digitalizálásában, mivel digitalizálása kezdetleges, a modernizáláshoz szükséges adminisztrációs képességek hiányoznak és nem illeszkedik a technológiai keretrendszer a digitális környezethez. Ezek a problémák miatt magasak az adminisztratív terhek, a digitális szervezetté alapulás lehetetlennek tűnik, a projekteknek rossz a végrehajtása és az ITI-alkalmazásoknak és -eszközöknek nem megfelelő a használata. A problémákra az lenne a megoldás, ha a digitalizálást intelligens megközelítésként alkalmaznák az adóigazgatás funkcionális területein, a közigazgatási kapacitást megerősítenék a digitális átalakulás érdekében és technológiai keretet biztosítanának a digitális adóigazgatásra való áttéréshez. A digitális szervezetre való áttérés lehetővé teszi az ANAF számára, hogy hatékonyan és gyorsan alkalmazkodjon a társadalmi-gazdasági és jogszabályi változásokhoz, a tevékenységek aktualizálása és korszerűsítése pedig hozzájárul az ANAF szintjén rendelkezésre álló és feldolgozott információk javításához, lehetővé téve a tisztességes, átlátható megközelítést és az új lehetőségeket.

Az ANAF-nak három célkitűzése van. Az első a digitalizálás intelligens megközelítésként történő alkalmazása, amely magába foglalja a már meglévő informatikai alkalmazások optimalizációját, az automatizáltság működési fokának növelését, a széles körű átjárhatóság biztosítását a partner intézetekkel és új a technológiák által végrehajtott elektronikus szolgáltatásokat. A második a digitális átalakulási folyamatokhoz szükséges adminisztratív képességek megerősítése, ami alatt az e-learning platform fejlesztését, egy kiválósági központ létrehozását és személyre szabott szakmai fejlődési programok létrehozását értjük. A harmadik ilyen célkitűzés a digitális ügyintézésre való átálláshoz szükséges technológiai keretek biztosítása, ehhez az automatizmus folyamatokkal összefüggő adminisztráció szintjén használt IT eszközök számának növelésére és a folyamatos technológiai fejlődést támogató infrastruktúra képességének fejlesztésére van szükség.

A három konkrét célkitűzés figyelembe veszi az Európai Bizottság ajánlásait, amelyek szerint egy olyan megközelítésre van szükség, amely magában foglalja mind az informatikai alkalmazásokat és az azok használatára képzett emberi erőforrásokat, mind az ezen informatikai

fejlesztések támogatásához szükséges infrastruktúrát, és végül, de nem utolsósorban az átjárhatósági komponens.

A stratégiában javasolt digitalizálási projektek a következők (Posdarescu, 2021):

1. Az One Stop Shop informatikai rendszer (OSS RO), amelyen keresztül lehetőség nyílik az uniós, illetve nem uniós rendszer alkalmazása;
2. Az Import One Stop Shop (IOSS RO) informatikai rendszere, amelyen keresztül választható az import rendszerek alkalmazása;
3. Az AEO_RO (Automatic Exchange of Information) rendszer kiterjesztése;
4. A VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem) informatikai rendszer újratervezése és optimalizálása.
5. Standard adózás ellenőrző fájl (Standard Audit File for Taxation)
6. Elektronikus számlázási rendszer (E-facturare);
7. Az elektronikus adónyilvántartások összekapcsolására szolgáló informatikai rendszer az adótovábbításhoz
8. A közösségen belüli árutranzakciókat nyomon követő számítógépes rendszer (SIMTIC)
9. NOES (Nemzeti Operatív Végrehajtási Rendszer)
10. Hatékony adóügyi szolgáltatások a közigazgatás és a polgárok számára -SFERA
11. Teljesítményirányítás az összevont információk révén – APIC
12. Integrált adó- és vámigazgatási rendszer – SIAFV
13. Az MFP és az alárendelt intézmények igazgatási kapacitásának növelése a polgárok és az üzleti közösség interakciójának javítása érdekében, hogy az ANAF portálon keresztül kibővített elektronikus szolgáltatásokhoz jussanak.
14. Az adófizetőknek a Call-Center-en keresztül kínált elektronikus és telefonos szolgáltatások fejlesztése.
15. A behajtási tevékenység digitalizálása- a törvény szerint az állam magántulajdonában lévő javak behajtására irányuló tevékenység számítógépesítése és hatékonysága.
16. A Nemzeti Adóigazgatási Hivatal adminisztratív kapacitásának növelése a jogi tevékenységek digitalizált irányításán keresztül.
17. MFP - ANAF együttműködő és innovatív adóigazgatás az adófizetők érdekében.

18. Az integrált váminformációs rendszer fejlesztése

19. Az ANAF tulajdonában lévő közlekedési eszközök flottakezelési rendszere

4.3 A szélessávú lefedettség

A DAE (Documentary Association of Europe) létrehozása az Európa 2020 stratégia egyik kulcsfontosságú lépése volt. Ebben azt határozták meg, hogy 2020-ra legalább a háztartások 50%-ánál 100 Mbqs-es szélessávú lefedettség álljon rendelkezésre. Valamint univerzálisan legyen 30 Mbqs-es lefedettség. 2021-re Romániában a lakosság már 93,7%-a rendelkezett legalább 30 Mbqs-es lefedettséggel országos szinten, valamint 88,6%-a rendelkezett 100 Mbqs-es hozzáféréshez. Bár nagy különbség van a városok és vidékek között, mivel vidéken vannak olyan faluk, ahol egyáltalán nincs internet elérhetőség.

Vizsont fontos a gyors internet napjainkban, mivel az emberek nem szeretnek várni az adatok, valamint a parancsok feldolgozására túl hosszú ideig, továbbá nem szívesen használnak tudásukat meghaladó programokat. Ebből a türelmetlenségből adódik, hogy azok az internet kapcsolatok, amelyek alacsony letöltési sebességűek az adóbevételek visszaesésének egy részére magyarázatot ad. Valamint a nagy letöltési sebességgel rendelkező kapcsolatok pozitív irányba mozdítja el az adókból és az illetékekből befolyó pénzáramlásokat. Vagyis a szélessávú lefedettség elterjedése az adók és illetékek volumenére hatást gyakorolnak (Doran, és mtsai.).

4.4 GovITHub program

A GovITHub a román kormány által 2016 júliusában elfogadott országos program, amely egyesíti a hatóságok és a magánvállalkozásokat, azzal a céllal, hogy javítsa a közszolgáltatás minőségét technológia felhasználásával. A program 20 támogatást kínál, és egy önkéntesprogramot, és 300 „TIC” -szakembert foglal magában, akik 8 órát dolgoznak hetente, valamint további ezer szakértőt. A program az innováció, a digitális technológia és a startupok egész ökoszisztémáját vonzotta. A GovITHub tagjai a közigazgatás képviselőivel közösen fejlesztik a IT-projektek és nyílt forráskódú online közszolgáltatási platformokat dolgoznak ki, hogy javítsák és digitalizálják a romániai közigazgatást. Eddig 26 projektet indítottak el, amelyek a fejlesztés különböző szakaszában van. A projektek által létrehozott előnyök kézzelfoghatóak és kihatnak az állampolgárok mindennapi életére, javítják a tudatosságot és az átláthatóságot,

bevonva őket a közösségbe, és a hatóságokkal való online kapcsolattartást ajánlva, és mindez alacsony költséggel jár az állami költségvetés számára (European Commission, 2017).

4.5 E-kormányzás

A kormány vezeti a közszféra digitális átalakulását a közpolitikán keresztül az e-közigazgatás területén a 2021–2030 közötti időszakra, ez megalapoz egy keretrendszert az elektronikus kormányzat szolgáltatásának és eszközeinek. A politikát az érintett intézményekkel folytatott széles körű konzultációt követően dolgozták ki, a Kormány Főtitkársága által koordinálva. Az e-kormányzás célja biztosítani a közszolgáltatások digitalizálásának jövőképét és ütemtervét a következő 10 évre; egy nyomon követő, értékelő és szükség esetén kiigazító mechanizmust; a pénzügyi időszakra vonatkozó tervezés és alkudozást támogató eszközt a 2021-2027 közötti időszakra, valamint a digitalizálási intézkedések alátámasztására szolgáló eszközt, ami a Nemzeti helyreállítási és rugalmassági terv részét képezi (Guvernul României, 2021).

4.6 Egységes ellenőrzési fájl, a SAF-T

Az egységes adóellenőrzési fájl (Standard Audit File for Tax, SAF-T) az adófizetők új adatszolgáltatási kötelezettsége, amely a vállalkozások, illetve szervezetek és az adóhatóságok közötti elektronikus számviteli adatcserére vonatkozó nemzetközi szabványt tükrözi, és az adófizetők számviteli és adóadatait tartalmazza.

A SAF-T fő szerepe az adóhatóságok és az adófizetők közötti információátadás szabványosítása, ami mindkét fél számára előnyöket biztosít. A SAF-T magában foglalja egy olyan információkészlet rendszeres jelentését, amely megkönnyíti az adóhatóságok számára az adófizetők ügyleteinek felülvizsgálatát.

Románia 2022. január 1-jétől bevezette a SAF-T adatszolgáltatási kötelezettséget a nagy vállalatok számára, illetve 2023-tól a közepes vállalatok számára is. Az egyéb vállalkozási formák számára 2025-től tervezik kötelezővé tenni a SAF-T használatát.

A romániai SAF-T struktúra több mint 390 kötelező adó- és számviteli tételt tartalmaz, amelyeket az adófizetőknek jelenteniük kell.

A SAF-T fájl egyike azon bizonyítékoknak, amelyeket az adóhatóságok az adóügyi helyzet megállapítása érdekében végzett adóellenőrzések során kezelnek, az adóellenőrzés célja többek között az adóbevallásokban szereplő adatok és az adóalany, illetve adózó számviteli és adóügyi

nyilvántartásában szereplő adatok közötti egyezés ellenőrzése, beleértve a SAF-T fájlban szereplő információkat is (PricewaterhouseCoopers, SAF-T, 2021).

4.7 RO-eFactura

A Pénzügyminisztérium által alkalmazott fiskális politika a világjárvány válságától erősen megviselve, nemzetközi és hazai keretek között a 2020-tól kezdődő gazdasági visszaesésének helyrehozását, a költségvetési konszolidáció fokozatos megvalósulását és a fenntartható gazdasági növekedés támogatását célozza meg, figyelembe véve a digitális technológiák hatását és dinamikáját a gazdasági növekedési modellek paradigmaváltására.

A digitalizáció olyan látható jelenség, amelynek erős hatásai vannak a gazdaság területén, rendkívül gyors fejlődéssel, amely új lehetőségeket teremt az üzleti környezet számára a kereskedelmi kapcsolatokban, és fokozott kapcsolatot és interakciót teremt a közintézményekkel, és ennek értelmében újra kell definiálni a folyamatokat és a technológia használatát, figyelembe véve a fő meghatározó tényezőket, mint például: az adatok valós idejű továbbítása, fogadása és elemzése, nagy mennyiségű adat feldolgozása, új szolgáltatások létrehozása a közterületen, amelyek nagyobb értéket fognak eredményezni az üzleti környezet számára.

Mint tudjuk, az adócsalás és az adóelkerülés elleni küzdelem az Európai Unió egyik kiemelt célkitűzése, és ezt a célkitűzést úgy közösségi szinten az összes tagállamra alkalmazandó közös intézkedések elfogadásával, mint nemzeti szinten követik, azáltal, hogy minden tagállamnak intézkedéseket kell hoznia az adminisztratív kapacitás megerősítésére és az adóbehajtás növelésére.

Az „E-factura” kötelező e-számlázási rendszer projektet 2020 márciusában indította el a Pénzügyminisztérium és a Nemzeti Adóigazgatási Ügynökség az adók és illetékek beszedésének ésszerűsítése érdekében, amelynek célja elsősorban az ÁFA beszedésének javítása és megerősítése, valamint az adócsalás megelőzése, illetve leküzdése.

A romániai e-számlázási projekt kidolgozására vonatkozó döntés azt követően született, hogy elemezték, hogy Olaszország hogyan alkalmazta az általános e-számlázást mind a kormányzati (B2G), mind a vállalkozások közötti (B2B) kapcsolatokban, és folyamatlépéseket tartalmaz a gazdasági környezetre gyakorolt hatások mérésére és a kapott adatok hatékony kezelésére.

A kormányzat és a vállalatok közötti (B2G) kapcsolatokra vonatkozó elektronikus számlázási rendszer bevezetésére irányuló kísérleti program, ami már 2022 július 1-től kötelezővé

vált, megalapozza a platform további fejlesztésére irányuló bővítést, és biztosítja a szükséges know-how-t az üzleti vállalkozások közötti (B2B) kapcsolatokra vonatkozó általános e-számlázási rendszer kifejlesztéséhez (MFP, 2020).

4.8 SIPOCA 739

A SIPOCA 739 projekt célja az Államháztartási Minisztérium (MFP) és az alárendelt intézmények igazgatási kapacitásának növelése annak érdekében, hogy javuljon a polgárok és a vállalkozások interakciója a közigazgatással, és az ANAF portálon keresztül kibővített elektronikus szolgáltatásokhoz jussanak.

A projekt konkrét célkitűzései közül az első az ANAF portálon keresztül a virtuális magánterületen (VPS) kínált adó- és nem adókötelezettségekkel és adófizetéssel kapcsolatos szolgáltatások optimalizálása és egyszerűsítése az alábbiak révén:

- az ANAF portál és a virtuális magántér (VPS) korszerűsítése a VPS-ben elérhető elektronikus szolgáltatások magas szintű rendelkezésre állásának biztosítása érdekében;
- a VPS-en keresztül elektronikusan kínált szolgáltatások körének bővítése;
- az elektronikus szolgáltatások elérhetőségének kiterjesztése a kedvezményezettek számára az ANAF portál okostelefonokhoz és táblagépekhez igazított változatainak létrehozásával;
- Android és IOS platformokra szánt alkalmazások kifejlesztése, amelyeken keresztül a VPS közreműködésével egyes szolgáltatások elérhetők;
- a rendszerbe való bejelentkezés új módjainak bevezetése mobil eszközökön keresztül.

A második célja az Államháztartási Minisztérium személyzetének a készségei és ismeretei fejlesztése a projekt által bevezetett folyamatszemplélet megértése és az egyszerűsítési intézkedések végrehajtása, valamint a projekt által kifejlesztett informatikai rendszerek használata érdekében. A projekt által végrehajtott intézkedések támogatására a célcsoportból 100 személy képzése, illetve oktatása, értékelése, illetve tesztelése és a megszerzett készségek és tudás tanúsítása tervezett.

A projekt hozzájárul az azonosított szükségletek kezeléséhez. Az informatikai rendszerek fejlesztésére és bővítésére irányuló javaslat révén az Államháztartási Minisztérium célja a meglévő informatikai eszközeinek korszerűsítése, ami implicit módon az adminisztratív kapacitás

növekedéséhez, a minőségi közszolgáltatások nyújtásához vezet, és ezáltal hozzájárul a hatékony és átlátható irányítás, valamint a világos, egyszerű és kiszámítható működési eljárások megvalósításának célkitűzéséhez.

A megvalósított megoldás biztosítja a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó folyamatok integrációját és garantálja az összegyűjtött és/vagy feldolgozott információk biztonságát, a felhasználók (front-office) terheinek csökkentése céljából, miközben integrálódik a back-office alkalmazásokkal.

A projekt megvalósítása során végzett fő tevékenységek: a projekt irányítása, az ANAF portál fejlesztése a polgárok és az üzleti környezet közigazgatással való interakciójának javítása érdekében, a mobileszközökön keresztül is elérhető elektronikus szolgáltatások körének bővítése érdekében, az adó- és nem adóügyi kötelezettségek teljesítésének és az adófizetés megkönnyítése céljából. Az Államháztartási Minisztérium munkatársai és az alárendelt intézmények ismereteinek és készségeinek fejlesztése, valamint a tájékoztatás és reklámozás szintén a főbb aktivitásai közé tartoznak (MFP, 2020).

5. Következtetések és javaslatok

A digitalizáció egy olyan adatformába való átalakítása a fizikai adatoknak, hogy a számítógép felismerhesse, valamint dolgozhasson vele. De a digitalizáció szóban azt is értjük, hogy technológiát használunk. Más szóval a digitalizáció egy gyűjtőfogalom.

Ha a digitalizáció sikeres a gazdaságban, akkor akár ötször gyorsabban is elvégezhetőek a rutin feladatok, valamint kisebb a hibázási lehetőség, nagyobb a pontosság a számításokban, ennek folyamán időszerűbbé teszi a könyvelést, és a távmunka is lehetségessé válik. Ugyanakkor, az innovációnak megvan a maga befolyása a gazdaságban, az üzleti szektorban, amely egyaránt hoz magával előnyöket és hátrányokat is. De ne essünk abba a hibába, hogy tévesen arra következtetünk, hogy a manuális könyvelésnek nincsenek meg a maga előnyei és hátrányai. Mind a két forma befolyásolja a könyvelés megbízhatóságát. Vannak bizonyos veszteségek, amelyeknek kulcsfontosságú szerepük van a pénzügyi rendszerekben: a magánélet, titoktartás, a sértetlenség. De folyamatosan fejlesztik a szoftvereket, hogy amennyire csak lehet kiküszöbölhessék ezeket a hátrányokat.

Románia jelenleg nem túl sikeres a digitalizáció bevezetésében, az Európai Unióban, viszont a lehetősége adott, hogy fejlessze és hogy nagymértékben növekedhessen a GDP-je, azáltal, ha sikerül kiaknáznia az adott lehetőségeket, mivel kiterjedt nagy sebességű sáv szélességgel rendelkezik. Viszont a polgároknak a tudása nem elég nagy a digitális térben, amire különböző programokat hozott létre az állam, de ez sem működik megfelelően.

Azáltal, hogy végbement ez a digitális átalakulás, megjelent a felhőalapú könyvelés, óriási átalakulás ment végbe a pénzügyi szférákban dolgozó alkalmazottak feladatköreiben is. Ilyen például, hogy a könyvelői adatrögzítő elemzővé, tanácsadóvá vagy stratégává fejlődött át. De persze még mindig léteznek olyan tevékenységek, amiket nem lehetséges digitalizálni, de ez elenyésző rész. A mesterséges intelligencia megjelenése nagyban megkönnyebbítette a gazdasági folyamatokat globális szinten. Hisz a mesterséges intelligenciának (MI) három tevékenységi területe van, amelyek ezek: leírás, előrejelzés és előírás.

A másik nagy előrelépés a gazdaságban a blokklánc megjelenése. A blokklánc egy úgynevezett elosztott főkönyv. Tulajdonsága, hogy képes valós idejű, és megbízható információkat szolgáltatni. A blokklánc még nagyon korai stádiumban van.

A könyvelésben előállított információkat leginkább az állami intézmények használják fel. Például az adók, és illetékek kiszámítása, évvégi beszámoló. Ezért is könnyíti meg a digitalizáció

a könyvitelt. Az állam ezért alkotott stratégiákat, és tette meg a lépéseket a gazdaság digitalizálásába. Annak érdekében, hogy tudja szabályozni, és megakadályozni a visszaéléseket a digitális gazdaságban érvénybe léptetett pár törvényt.

2007-2009-es gazdasági világválság után az Európai Unió különféle programokat indított a digitalizáció fejlődésére. Megjelent az Európa 2020 nevezetű program, amely célja, elősegíteni a digitális tudás fejlődését, valamint magát a digitalizációnak az elősegítését.

2015-ben előtérbe került a fenntartható fejlődés, mellyel az Európai Unió tagállamoknál két cél volt prioritásban, a digitális fejlődés, valamint a fenntartható fejlődés. A DESI-nek (Digital Economy and Society Index) 5 dimenziója van: a konnektivitás, a humán tőke, az internetszolgáltatások használata, a digitális technológia és a digitális közszolgáltatások.

Az adózás modernizálásának megalkotásához több mint 130 ország fogott össze. Ez egy két pilléres megoldás. Az első pillér célja a nyereség és az adóztatási jogok igazságosabb elosztásának biztosítása. A második pillér a profit adó terén az adóverseny korlátozására törekszik.

Az ANAF-nak három célkitűzése van. Az első a digitalizálás intelligens megközelítésként történő alkalmazása, a második a digitális átalakulási folyamatokhoz szükséges adminisztratív képességek megerősítése, a harmadik a digitális ügyintézésre való átálláshoz szükséges technológiai keretek biztosítása. Megjelent az e-kormányzás is. Az e-kormányzás célja biztosítani a közszolgáltatások digitalizálásának jövőképét és ütemtervét a következő 10 évre. Emellett megjelent a RO e-Factura, ami nem más, mint egy kötelező e-számlázási rendszer.

Láthatjuk, hogy a digitalizáció kezd lételemévé válni a gazdaságnak. Az innováció mérföldkövei olyan előre lépéseket hoztak magukkal, hogy azt lehetetlenség lett volna elképzelni is még pár évvel ezelőtt. Az Európai Unió tagállamai látják, hogy ebben rejlik a jövő ezért próbálják a lehető legjobban kiaknázni a benne rejlő potenciált úgy a könyvelés terén, mint az adózás és még sok más munkaterületen.

Tanulmányunkban bemutattuk, hogy a digitalizáció révén jelentősen javult az adóbeszedés hatékonysága, átláthatóbbá vált az adórendszer, és csökkent az adminisztratív terhek mértéke mind a vállalkozások, mind a magánszemélyek számára. Az adózási folyamatok automatizálása és az elektronikus adóbevallások bevezetése hozzájárult a gyorsabb és pontosabb adóügyi elszámolásokhoz, továbbá csökkentette a korrupció lehetőségét és növelte az adóbevételeket.

Ugyanakkor a digitalizáció számos kihívással is szembesül. Az informatikai rendszerek fejlesztése és karbantartása jelentős pénzügyi és emberi erőforrásokat igényel, és folyamatosan

lépést kell tartani a technológiai változásokkal és a kibertámadások elleni védekezéssel. Emellett az adatvédelem és a személyes adatok biztonságának garantálása is kritikus kérdés, amely megfelelő jogi és technikai megoldásokat követel.

A román kormány kezdeményezései, mint például az online adóbevallási rendszerek és a digitális számlázási rendszerek bevezetése, jó irányba tett lépések, amelyek hosszú távon pozitív hatással lehetnek az ország gazdaságára és a vállalkozások működésére. Ahhoz azonban, hogy a digitalizáció előnyeit teljes mértékben ki lehessen aknázni, szükséges a folyamatos fejlesztés, az érintettek képzése és a technológiai innovációk integrálása.

Azt sem szabad elfelejteni, hogy bár valóban a lakossági szélessávú hozzáférés hiányosságai és a lakosság informatikai analfabetizmus az okait képezik a számítástechnikai infrastruktúra problémáinak, még nagyobb gond adódik abból fakadóan, hogy a számítástechnikai infrastruktúra alultervezett, ami következtében a portál most is összeomlik, ha túl sok a belépő, illetve komoly gond, hogy ugyan futnak fejlesztési projektek, de azok száma és értéke távolról sem megfelelő. Tehát szükséges, hogy a közeljövőben az ANAF többet fektessen a fejlesztési projektekbe, mint amennyit eddig fektetett.

Véleményünk szerint, úgy az adózás, mint a többi munkaterületen létfontosságú a digitalizálás, ahhoz, hogy minél hatékonyabban és könnyebben végezhető legyenek a folyamatok, hiszen ez a kulcsa a fejlődő gazdaságnak. Azonban fontos, hogy ne hagyjuk, hogy a gépek uralják az emberiséget, mindig tudnunk kell, hogy mit miért végzett el, mert egy áramszünet esetén sem állhat meg a tudomány. Illetve azt is fontos szem előtt tartani, hogy a humán tőke értéke felülmúlhatatlan marad, főleg a szolgáltatást nyújtó vállalatoknál.

Következtetésképpen megállapíthatjuk, hogy a digitális adózás Romániában számos előnnyel jár, amelyek hozzájárulnak az átláthatóság, hatékonyság és a gazdasági növekedés javításához. A sikeres megvalósítás azonban megköveteli a kihívások megfelelő kezelését és a folyamatos innovációra való nyitottságot úgy a rendszert szolgáltató, mint a felhasználó részéről.

6. Hivatkozások

- Budai, B. B. (2018). *Bevezetés a digitális állam hivatali infrastruktúrájának kihívásaiba*. Budapest: © NKE.
- Chao, F. (2020). Coping strategies of financial work in the era of artificial. *2020 International Conference on Machine Learning and Computer Application* (old.: 1). Wuhan: IOP Publishing.
- Coman, D. M. (2022). Digitization of accounting: The premise of the paradigm shift of role of the professional accountant. *Applied Sciences*, 3359.
- Doran, M., Puiu, S., Berceanu, D., Țăran, A., Para, I., & Popescu, J. (dátum nélk.). Combining the Broadband Coverage and Speed to Improve Fiscal System Efficiency in the Eastern European Union Countries. *Electronics*, old.: 3321.
- European Commission (2017), Raport intermediar pe 2017 privind sectorul digital din UE (EDPR), profil de țară: România, Forrás: https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44332
- Guvernul României (2021), Politica publică în domeniul e-guvernării, pentru perioada 2021-2030, a fost adoptată, Forrás: <https://sgg.gov.ro/1/03-06-2021-comunicat-de-presa-politica-publica-in-domeniul-e-guvernarii-pentru-perioada-2021-2030-a-fost-adoptata/>
- Imran, M. L. (2022). The Influence of Digital Economy and Society Index on Sustainable Development Indicators: The Case of European Union. *Sustainability*. old.: 14-18.
- Indicele economiei și societății digitale (DESI) România*. (2022). Forrás: European Comission: moldovian
- Ionescu, C. A. (2021). The new era of business digitization through the implementation of 5G technology in Romania. 13-23.
- MFP. (2020). *PREZENTARE SIPOCA 739*. Forrás: Ministerul Finantelor: <https://mfinante.gov.ro/ro/prezentare-sipoca-739>
- MFP. (2020). *RO-eFactura Prezentare*. Forrás: Ministerul Finanțelor: <https://mfinante.gov.ro/ro/web/efactura/prezentare>
- Moldovan, I. D., & Ibranyi, F. (2021). Digital Transformation: A New Model of Economy and Public Administration in Romania. *Res. & Sci. Today*,, old.: 17-22.

- Posdarescu, O. (2021). *ANAF supune consultării publice trei documente strategice: Strategia pentru perioada 2021-2024; Strategia de digitalizare (2021-2025); Planul de comunicare (2021)*. Forrás: CECCAR Buisness Magazin: <https://ceccar.ro/ro/?p=21854>
- PricewaterhouseCoopers. (2016). *How blockchain technology could improve the tax system*. Forrás: PwC: <https://www.pwc.co.uk/issues/futuretax/assets/documents/how-blockchain-could-improve-the-tax-system.pdf>
- PricewaterhouseCoopers. (2021). *SAF-T*. Forrás: pwc: <https://www.pwc.ro/ro/pwc-romania-digital/tax-technology/saf-t.html>
- Șova, R.-A., & Popa, A. (2021). Digitalizarea afacerilor, o provocare pentru fiscalitate. *CECCAR BUSINESS REVIEW*, 29-34. Forrás: CECCAR.
- Tamás, D. (2018). *Digitalizáció az adózásban*. Forrás: WTS Klient: <https://wtsklient.hu/2018/11/27/digitalizacio-az-adozasban/>